

བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཆེད་ཚཱ་
བདམ་བསྐྱེད་གསུམ་།

མེ་ཤིགས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཆེད་ཚེ་མ་
བདམ་བསྐྱེད་གསུམ།

དཔེ་སྒྲིག་འགན་ཁུར་པ། ཀའོ་ཉི་ལུ།
ཁ་བྱང་འབྲི་མཁན། འཇང་ཤེས་རབ་རྣམ་དག
མདུན་ཤོག་རྩས་འགྲོད་མཁན། ལིཊུ་ཅ་ལྷེང་།

པོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཆེད་རྩོམ་བདམ་བསྐྱིགས། (1)

——པོ་རྒྱལ་སྐོར།

*

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས་བསྐྱུན་ཞིང་འགྲེམས་པ།

1990 ལོའི་ཟླ་ 3 པར་པར་གཞི་ 1 པོ་བསྐྱིགས་པ།

1990 ལོའི་ཟླ་ 3 པར་པོ་ཅིན་ལ་པར་ལྷེངས་ 1 པོ་བསྐྱུབ་པ།

དྲིལ་བུ་སྐོར་ 3.75

责任编辑：高禾夫
封面题字：朗 达
封面设计：刘家峰

藏学研究论文选（一）

——历史类

（藏文）

民族出版社出版发行 新华书店经销

民族印刷厂印刷

开本：850×1168 毫米 1/32 印张：13 3/4

1990年3月第1版

1990年3月北京第1次印刷

印数：0001—3,000册

I S B N 7—105—00843—1 / C · 5

民文（藏1） 定价：3.75元

དཔེ་སྒྲུབ་གསལ་བཤད།

པོད་རིགས་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཡུན་རིང་ལྷན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་གསལ་གྱིག་ཡིན་པ་ལྟོ
ཞིང་། དེས་སྒྲུབ་ཆེན་མོ་རིགས་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་སྐབས་ཆེན་མེས་རྒྱལ་
གསར་སྒྲུབ་དང་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་བའི་རྒྱུད་རིམ་ནང་རང་གི་འོས་འགན་གཟི་ལོ་
བཞིན་ལྷན་པ་ཞིག་འཁུར་ཞིང་། རིག་གནས་ཡུན་སྐུམ་ཆོགས་པོ་འདྲ་སྟོང་འཕྲོ་
བ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་ཡོད། པོད་ཀྱི་ཞེས་རིག་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཀྱི་རིམ་བཞིན་
རི་བབ་དུ་སྤང་བ་དང་སྒྲགས་པོད་ཡིག་ཐོག་ནས་བརྩམས་པའི་པོད་ཀྱི་ཞེས་རིག་
ཞིབ་འཇུག་སྐོར་གྱི་ཆེད་ཚིམ་ཆར་བུལ་དུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒྱུས་པ་བཞིན་ཐོན་དང་འཐོན་
བཞིན་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཚིམ་ཡིག་ལ་ལར་ཞིབ་འཇུག་གི་བྱུང་འབྱས་གཟེངས་
ཐོན་པ་ཐོབ་པ་རེད། ཆེད་ཚིམ་དེ་དག་ཡུན་རིང་དུ་ཉར་སྐབ་པ་དང་། རྒྱག་པ་
པོ་དང་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ནམས་ལ་མཁོ་བའི་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཆ་
ཆར་ཅམ་ཞིག་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ང་ཚོས་《པོད་སྒྲླེངས་ཞིབ་འཇུག》དང་། 《སྒྲ་
ཆར་།》《ཆེ་བེར་།》《ཆེར་སྟེག་།》《བྱུང་བྱང་མི་རིགས་སྒྲིབ་བྱ་ཆེན་མོའི་རིག་
གཞུང་དུས་དེབ་།》《ཉི་གཞིན་།》《མཚོ་སྒྲན་སྒྲིབ་གསལ་།》སྒྲགས་པོད་ཡིག་གི་
དུས་དེབ་ནང་ནས་ཆེད་ཚིམ་ལགས་གསལ་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་ཏེ་《པོད་ཀྱི་ཞེས་རིག་
ཞིབ་འཇུག་ཆེད་ཚིམ་བདམ་བསྐྱིགས་》ཞེས་པའི་དཔེ་ཆོགས་འདི་བསྐྱིགས་པ་ཡིན།
དེབ་དང་པོ་འདི་ནི་པོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ཡིན་ལ། ང་ཚོས་ཕྱིན་ཆད་མུ་མཐུད་
ནས་ཆོས་ལུགས་སྐོར་དང་། རིག་གནས་སྒྱུ་རྩལ་སྐོར། བྱུང་མཐའ་ཁག་གི་སྐོར།
གཞུང་ལྷན་པའི་སྒྲིབ་གི་སྐོར་སྒྲགས་རིམ་གྱིས་བསྐྱིགས་ཏེ་པར་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན།

དེའི་འདི་ནང་དུ་མཁས་དབང་དུ་བྱུང་བའི་ཆོས་འཕེལ་བའི་ལྷན་ཁག་གིས་་་་
 ཚུལ་གནང་མཛད་པའི་《བོད་གནའ་རབས་ཀྱི་རིག་གནས་དང་། ཚུལ་ལུགས། མི་
 རིགས་བཅས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་སྐོར་གྱི་བཞུགས་པ་》ཞེས་པ་དང་། མཁས་དབང་ཚེ་ཏན་
 ཞལ་མ་དུང་གིས་ཚུལ་གནང་མཛད་པའི་《ལྷ་རྒྱལ་གྱི་ལོ་ཚེ་གསུམ་སྐོར་ལགའ་ཞིག་》
 ཞེས་པ། པ་སངས་དབང་འདུས་ཀྱིས་ཚུལ་གནང་མཛད་པའི་《བོད་ཀྱི་བཅའ་པོའི་
 གདུང་རབས་ཀྱི་ལོ་ཚེ་གསུམ་ལགའ་ཞིག་》ཞེས་པ། ཏན་གྲུབ་རྒྱལ་གྱིས་ཚུལ་གནང་
 མཛད་པའི་《གནའ་རབས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་འཛུགས་ཁུལ་དང་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ལམ་
 ལུགས་རྒྱུ་ཚུལ་བཞུགས་པ་བྱུང་བ་གཞིན་ནུའི་སྤྱི་དབྱེད་སྤྱི་དབྱེད་སྤྱི་དབྱེད་》
 ཞེས་པ་སོགས་ཆེད་་་་ ཚུལ་བཅུ་དྲུག་བདམ་བཞུགས་བྱས་ཡོད། ཚུལ་ཡིག་འདི་ནམས་བོད་ཀྱི་ཞེས་རིག་
 ཞིབ་འཆུག་དང་སྤྱི་བཞུགས་བྱེད་མཁས་ནམས་ལ་མཛད་དུ་མི་ཐུང་བ་ཞིག་རེད་་་་
 ལྷོ་མ། ང་ཚོས་དཔེ་དེའི་འདི་རིགས་འདམས་སྤྱིག་བྱེད་སྤྱི་མོག་མ་ཡིན་པས་ནང་
 ཏན་དང་སྤྱིག་སྤྱངས་སོགས་སྤྱིགས་གང་ཅིར་ཆད་དང་ཉམས་སྤྱི་ཞུན་པས་་་་
 སྤྱིན་དང་ནོར་འཁྱུལ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཡོད་པས་ལ། སྤྱིན་ཆད་ཀྱི་ལས་ཀ་ནམས་
 རྒྱར་ལས་སྤྱིག་པ་ཡོང་ཆེད་གཟིགས་པ་པོ་ནམས་ཀྱིས་དགོངས་འཆར་བྱས་དུ་་་་
 འཕགས་པ་སྤྱིག་པོར་འདོན་གནང་ཡོང་བའི་རེ་འདུན་ཞུ།

སྤྱིག་པ་པོས།

1989 ལོའི་ཟླ་དང་པོར།

དཀར་ཆག

དབེ་ཕྱུན་གསལ་བཤད། (1)

ལ་ཕྱུས་ཀྱི་ལ་ཆེགས་སྒྲོར་འགའ་ཞིག ཆོ་ཏན་ཞབས་བྱར། (1)

ཐོད་གནའ་རབས་ཀྱི་རིག་གནས་དང་། ཆོས་ལུགས།

མི་རིགས་བཅས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་སྒྲོར་བྲིང་བ།

..... ཏུང་དཀར་སྒོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། (19)

ལྷ་ས་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ལ་ཕྱུས་རགས་བཤད།

..... ཆབ་སྲིད་ཆེ་བརྟན་ཕྱུན་ཆེགས། (39)

ཐོད་ཀྱི་བཅན་པོའི་གདུང་རབས་ཀྱི་ལ་ཆེགས་འགའ་

ཞིག་ལ་དབྱུང་བའི་གཏམ། བ་སངས་དབང་འབྱུང་། (93)

གནའ་རབས་ཐོད་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་ས་ཁུལ་དང་དཔོན་

རིགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་རྩོམ་ཅམ་བཤད་པ་བྱང་བ་

གཞོན་ནུའི་སྐུ་དབྱངས། ཉན་ཐུབ་བྱུལ། (117)

ཐོད་གནའ་རབས་ཀྱི་བཀའ་ལོ་ཉ་བཟོད་ཚུལ།

..... ཁྱིན་ཆེན་དཔྱིན་དང་རྟོན་ཐུབ་བྱུལ། (150)

《དཔོན་ཞང་འདུམ་པའི་བཀའ་གཅིགས་རྩོམ་སྒྲོལ་ཀྱི་

དབྱུང་པ་འགའ། གཉེན་གྲོགས་དཔྱིན་མཆོག་ཆོ་བརྟན། (163)

ནན་ཐུང་བྱུལ་རབས་ཀྱི་བྱུལ་པོ་རྩེ་དེ་ལྟེ་ཞན་ཀྱི་

རྩོམ་ཐུལ་སྒྲོར་རྩོག་ཞིབ་དང་གསལ་དབྱུང་བྱེད་པ། ལྷང་ཡའོ། (206)

བཅན་པོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་པོད་ཀྱི་ཚགས་ཀྱི་རྩ་བར་...
 རགས་ཅམ་དབྱད་པ། བཙན་ནམས་ལྟ་མོ། (241)
 གྱི་གུམ་བཅན་པོ་བཀོངས་པའི་ཚུལ་ལ་དབྱད་པ།
 རྩོ་བཟང་ཚམ་འཕེལ། (259)
 ཞང་ཞུང་གི་ཤེས་རིག་ མོ་རིང་བར། (284)
 རྩ་ལའི་སྐྱ་ཐེང་ལྟ་བུ་མཆོག་གི་མ་མཇུག་འབྲུད་དུ་
 ཐེབས་པའི་སྐྱར་ལ་དབྱད་པ། བཟ་རྩ་རིན། (311)
 པོད་ཀྱི་མཁས་དབང་ལྟེ་སྤྱད་སངས་ཀྱས་ཀྱ་མཚའི་
 མཛད་འཕྲིན་བཟུས་ཅམ་སྐྱ་བ། འཇམ་དཔལ་ཡུན་ཚགས། (340)
 རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་ཀྱ་མཚར་དབྱད་པ། རྒྱལ་མོ་འབྲུག་པ། (360)
 པོད་རིགས་ཀྱི་ཏུས་རྒྱུད་སྐྱར་རགས་ཅམ་པཛྙད་པ།
 སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན། (387)
 ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཀྱང་དབྱང་སྤྱད་གཞུང་ནང་གི་
 པོད་རིགས་ཐོན་ཆེན་སང་ལྟ། རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས། (412)

ལ་རྒྱལ་གྱི་ལ་ཆོགས་སྐྱར་འགའ་ཞིག

—རྒྱལ་བྱང་མི་རིགས་སྤྱོད་ལྷ་ཆེན་མོར་
བཞད་ཁྱིད་བྱས་སྐབས་ཀྱི་བརྗོད་བྱང་།

ཆེ་ཉན་ཞབས་བྱང་།

དེ་ཡང་ལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་ལ་ཆོགས་ཡང་དག་པ་དང་གསལ་བོ་ ཞིག་ངེས་
དགོས། དེ་གསལ་བོ་ཞིག་ངེས་དཀའ་ན་མ་མཐའ་ལ་དྲག་ཅུ་སྐྱར་གང་དུ་
གཏོགས་པ་ཅམ་ཡིན་ཡང་ཤེས་པ་གཤེས་ཆེ། དེའི་ཕྱིར་ལ་རྒྱལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ནམས་
སུ་ལ་ཆོགས་མ་དག་པ་ཡོད་པ་ཤེས་ན་དེ་ལ་ཁྲུངས་དང་ལྷན་པའི་སྒྲོ་ནས་དག་
ཐེར་གཏོང་དགོས། དེ་མཉན་ཕྱིས་འབྱུང་ལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ནམས་ལ་ངན་ཁྱེན་ཐེབས་
འགྲོ།

ཡང་། ལ་རྒྱལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ནམས་སུ་ལ་ཆོགས་ཀྱི་ཐད་ལ་ཐེ་ཆོམ་ཟ་བའི་
དོགས་པ་ཡོད་ན་ངེས་པར་དུ་གང་གི་ཐད་ལ་དོགས་པ་ཡོད་པ་དེའི་དོགས་པ་...
སྤང་དགོས། དོགས་པ་སྤང་ཆུལ་ཡང་། ཡིག་ཆ་རང་གི་སྤྱི་ཕྱིར་ནང་འགལ་
བྱུང་བའམ། ཁྲུངས་ཆད་ལྷན་གཞན་དང་རྒྱལ་འགལ་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་ཅི་རིགས་
ཀྱི་སྒྲོ་ནས་དོགས་པ་སྤང་དགོས།

དེས་ན་འདིར་དང་པོའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་བོད་རྒྱལ་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྱི་...
སྐབས་ཀྱི་བྱོན་ལ་ལ་དབྱད་པ་འདི་ལྟར། རྗེ་སྤྱི་མངས་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོའི་རྩིས་
གཞུང་བོད་དཀར་དང་། ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་བསྟན་ཅིས།

དཔལ་མང་དཀོན་མཆོག་ཀྱི་མཚན་གྱི་ཐུང་བྱང་གདན་རབས། བྲག་དཀོན་པ་
 དཀོན་མཆོག་བཟུན་པ་རབ་ཀྱས་ཀྱི་མདོ་སྨྱད་ཆོས་འབྱུང་ནམས་སུ་ཕྱག་ལུགས་་་
 ལྟན་པའི་འདས་ལོ་ 645 རིང་ལོ་བྱི་བའི་(ལྷུ་ལོ་སྟོན་ 237) ལོར་གཉའ་ཁྲི་་་
 བཅན་པོ་བྱོན་པར་བཤད། ལོ་དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་འགར་བྱ་གར་ཀྱི་ལོ་ལྷ་པན་མེད་
 འདས་པའི་ལོ་ཡིན་ཟེར། འོན་ཀྱང་མེད་སྨྱད་ཆོས་འབྱུང་ན། གཉའ་ཁྲི་བྱོན་
 བས་ལོ་བརྒྱད་བརྒྱ་གཅིག་པ་མེ་ཐང་ལ་སྤོང་བཅན་འཁྲུངས་ཟེར་བ་མ་དག་ཏུ།
 ལོ་བརྒྱད་བརྒྱ་ང་བཞི་བ་ཡིན་དཀོས། རྟོན་དོན་ནི། རིང་བྱི་དེའི་རྩེས་ཀྱི་ལོ་
 བཞི་པ་ནི་རབ་བྱུང་ཞིག་གི་མགོ་མེ་ལོས་ ཡིན་པས་དེ་ནས་མར་ལ་བརྩིས་པའི་་་
 དབང་གིས་རྟོན་རམ་སྟེ།

སུམ་པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཆོས་འབྱུང་དང་། ལྷིས་གཞུང་མ་བུ་
 གཉིས་ཀྱི་ནང་གི་བུའི་ལྷིས་ཡིག་གཉིས་ཀར། ཕྱག་ལུགས་ལྟན་པའི་འདས་ལོ་
 465 རིང་བྱི་ལོར་(ལྷུ་ལོ་སྟོན་ 417) གཉའ་ཁྲི་བྱོན་ཟེར། འདི་ལྟར་ན་སུམ་
 ལས་ལོ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུས་སྟོང་། ས་ཆེན་བྲགས་པ་ཀྱི་མཚན་གྱི་ཕོད་
 ཀྱི་རབས་ལྟར་ན། ཕྱག་ལོ་ལྟན་པའི་འདས་ལོ་ 682 ལུགས་ཐང་ལོར་(ལྷུ་ལོ་
 ལྟན་200) གཉའ་ཁྲི་བྱོན་པར་གསུངས། ཀྱི་ལོ་མཇུག་ནས་དང་དཔལ་ལྷུ་
 གྱི་བཟུན་ལྷིས་སྟེན་སུ་ཕྱག་ལུགས་ལྟན་པའི་འདས་ལོ་ 755 རིང་ལྷག་ལོར་་་་
 (ལྷུ་ལོ་སྟོན་ 127) གཉའ་ཁྲི་ཕོད་རྩེར་བྱོན་པར་གསུངས། འདི་འདྲའི་བཤད་
 རྒྱུ་མི་འདྲ་བ་བཞི་ཡོད།

ཕོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་མ་ནམས་སུ་གཉའ་ཁྲི་སྟེན་གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་་་་་་
 གཤེགས་དུས་ལྷུ་ཐག་ལ་བརྟེན་ནས་གནམ་དུ་གཤེགས་པས་གདུང་མ་བྱུང་ཞེས་པ་
 ཕོན་ཕོའི་བཤད་སྟེན་ཡིན། དཔལ་མང་པལྟོ་ཏའི་བྱ་ཕོད་ཏོར་གསུམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་
 ལ། སངས་རྒྱས་བྱང་སེམས་ཀྱི་གདུང་དང་། རང་བྱོན་ལྷ་ལྷན་སྟེན་གྱི་ལོ་
 མཇུག་ལྷུ་ཕོད་ན་གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་གྱི་གདུང་མཇུག་ལྷུ་མེད་ཅེས་པ་ལ་དབྱེད་

ཕྱེ་ཡོད། ཅེས་གསུངས་ཡོད།

གཉེན་གྱི་བཅན་པོའི་སྐྱེ་བཤད་ནི། མི་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་གཉེན་བ་ལ་ཁྲུ་
ནས་གདན་ཏངས་བས་དེ་ལྟར་དྲ་བཏགས།

ਸੁ.ਸੁ.ਸੁ.ਭ੍ਰਾਤ੍ਰ.ਪਛਾਤ੍ਰ.

རྒྱལ་རབས་ཉེར་བདུན་པ་མོ་མོ་རི་རྩྭ་བཅན་གྱི་ཕྱོད་ལོ་ལ་མི་མཐུན་...
 པ་མང་། རྩེ་སྤྱིད་གྱི་ལོ་དཀར་ལྟར་ན་ཕྱག་ལྷགས་རྩྭ་བའི་འདས་ལོ་ 1135
 མིང་གི་ལོ་(རྩི་ལོ་ 254)དང་། གཡའ་མེལ་ལྟར་ན་ཕྱག་ལྷགས་རྩྭ་བའི་
 འདས་ལོ་ 1214 རྩེ་སྤྱིད་ལོ་(རྩི་ལོ་ 333)ལ་འཁྲུངས་པར་བཤད་པས་ རྩེ་སྤྱིད་
 རང་ལ་འདྲོད་ཚུལ་གཉིས་བྱུང་། བར་ཁྱད་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ཐམ་པ་རྒྱགས། གཡའ་
 མེལ་ལྟར་ན་མོ་མོ་རི་དགུང་ལོ་བཞི་ཉི་ཤུ་སྐར་ཀྱ་ནག་གི་དྲ་ཤང་མཆན་རྩྭ་དང་...
 ལྟན་པ་རྩེ་ཤན་ཉེ་ཆོས་ཀྱི་གསལ་བ་འཁྲུངས་མིང་། མོ་མོ་རི་དགུང་ལོ་ལྔ་
 མོག་(རྩི་ལོ་ 336)དུན་ཉིང་གི་བྲག་ཕྱག་ལྟ་རྟེན་བཞེངས་པའི་མགོ་རྒྱགས་ཞེས་...
 རྒྱུ་ལོ་གིར་བཤད།

ཡུལ་པའི་ཕྱིས་གཞུང་མ་དང་། དག་དགོན་པའི་ཕྱིས་གཞུང་ལྷགས་ལྷན་
མཆོད་པའི་འདུ་སྐྱེད་སྐབས་ཡུལ་པའི་དག་དགོན་པའི་ཕྱིས་གཞུང་མ་ལྷན་།

ཡུལ་པའི་ཚེས་གཞུང་བྱ་དང་། ཚས་འབྲུང་དྲ་དེ་ལས་ལོ་བཅུས་སྐབ་
 སིང་ཕྱི་(ཁྱི་ལོ་ 244)ལ་འཁྲུངས་ཟེར། ཡུལ་པ་རང་ལ་ཡང་འདྲ་ཆུལ་གཉིས་
 བྱང་། དེའི་ཕྱིར་བསྟན་པའི་དབྱ་བ་རྩེས་པའི་ལོ་ཚིག་གས་ཀྱང་མི་འད།

ཡང་ལ་ལས། སྔ་སྔ་ཤི་དགུང་ལོ་བྲག་ཅུ་དང་། ལ་ལས་དགུང་ལོ་
བརྒྱད་ལྷམ་སྟོན་དབུ་བརྟེན་ཟེ། ལྷམ་པའི་ཆས་འབྲུང་ལྟར་ན་གྲྭ་ལོ་ 303 གྱི་
ལོ་དང་། དག་དཔོན་པའི་ཆེས་གཞུང་ལྟར་ན་གྲྭ་ལོ་ 333 ལྟར་དབུ་བརྟེན་།

གཤམ་རྟོག་སྒྲོ་བཟང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཚོའི་སྤུམ་རྟགས་འབྲེལ་བར་དགེ་ལུགས་་་་
སྟོན་པའི་འདས་ལོ་ 1167 ལྷ་ལྷ(སྟེ་ལོ་333) ལོ་ལ་བསྟན་པའི་དབུ་བརྟེས་་
ཟེར་ཏེ་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུའི་ཐོག་ལ་འབབ།

གཡའ་སེལ་ལྟར་ན་ཐོ་ཐོ་རི་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་བ་ལྷ་བྱི(སྟེ་ལོ་412)
ལོ་དབུ་བརྟེས།

ས་སྐྱའི་རོར་བ་དཀོན་མཆོག་ལྷན་གྲུབ་ཀྱི་ཚས་འབྱུང་ལྟར་ན་འདི་ལས་་་
ལོ་ལྷས་ལྷ་བ་མེ་ལུག(སྟེ་ལོ་407) ལོ་ཐོ་ཐོ་རི་དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུའི་ཐོག་དབུ་་
བརྟེས་ཟེར།

སྤུམ་པའི་བུ་ཕྱིས་ལྟར་ན་གིང་བྱི(སྟེ་ལོ་364) ལོ་ཐོ་ཐོ་རི་འདས།
འདི་ནས་བརྟེས་པའི་ལོ་ 253 ལོ་མེ་སྒང་ལ་སྤང་བཅན་འཁྱུངས་ཟེར་ཏེ་འདིའི་་
གིང་བྱི་ནས་བརྟེས་པའི་ལོ་ 253 ལོ་ནི་མེ་བྱི་ཡིན་གྱི་མེ་སྒང་ལ་མི་འབབ་པས་ལོ་
གཅིག་གི་ནོར་བ་བྱུང་ཡོད་དོ། །ལོ་ཚོགས་ཆད་ལྷན་ཕྱི་བའི་སྐབས་སུ་ལོ་མང་
པོ་ལྟ་ཅི། ལོ་གཅིག་གིས་འཆུགས་ན་ཡང་གཞོད་སྟོན་ཆེན་པོ་ཡོད་དོ། །

ཐོ་ཐོ་རིའི་རིང་གི་གཉན་པོ་གསང་བ་དེ་གནམ་ལས་བབས་ཞེས་པ་དེ་་་
དུས་པོན་པོ་དར་ཆེ་ཞིང་། པོན་པོ་གནམ་ལ་དགའ་བས་དེ་ལྟར་བཤད། ཡིན་
ཀྱུ་ན་ཀྱུ་གར་གྱི་པརྟི་ཏ་ཚས་སེམས་སྒྲས་བྱིར་ཡོང་ནས་ཐོ་ཐོ་རི་ལ་ལུལ་བ་ཡིན་
ཞེས་བཤད་ན་སྒྲོ་རོར་བདེ། དེའི་ཕྱིར་དབལ་མང་པརྟི་ཏའི་གསུང་ན་དེབ་སྟོན་
དུ་དེ་གནམ་ལས་མ་བབས་ཟེར་བ་ལ། ཀྱུལ་དབང་ལྷ་བས། དེ་ནི་སྒྲོ་ཆུང་གི་
གཏམ་ལྟེ། ཞེས་གསུངས་པར། དབལ་མང་གིས་དེ་ཡང་མ་ངེས་ཏེ། ཟླགས་
བམ་ལོ་རྒྱ་བས་བྱིན་མི་ཚག་པ་དང་། དེ་ནམ་མཁའ་ལས་འབབ་དགོས་པའི་
ངེས་པ་ཡང་མེད་གསུངས་ཡོད།

མ་ཉི་བཀའ་འབུམ་ལས་གནམ་ལས་བབས་པའི་དཔང་སྒྲོང་ཐུག་ཀྱི་བ་་་
སྐགས་པོད་གྱི་ཡི་གེ་ཡིན་ཞེས་པ་དང་། གཤམ་རྟོག་སྤུམ་འབྲེལ་དུ་ལཱཱའི་

གཟུགས་ཟེར་བ་ལས་སྒྲ་མ་ནི་བོད་རྟོག་བཟོ་ལ་དགའ་བ་ཚོས་ལྟ་བུ་བ་བྱེ་
 དེ་དུས་བོད་མི་ལ་དར་བའི་བོད་ཡིག་ནི་མེད་པར་འདོད་དགོས། དེའི་ཕྱིར་སྤང་
 བཅན་གྱི་དུས་ཐོན་མིས་བོད་ཡིག་གསར་བཟོས་ཕྱས་པའི་རྗེས་སུ་གཉིན་པོ་གསང་
 བའི་ཁྲིད་གྱི་མདོ་དང་གཟུངས་རྣམས་སྐུལ་བའི་བཀས་ཐོན་མིས་གསར་དུ་བསྐྱར་
 བ་ལགས་ཏེ་དབང་སྒྲིང་ཕྱག་རྒྱ་བའི་མཆུག་གི་འཁྱར་བྱང་ལ་བལྟས་ན་གསལ།
 ཐོ་ཐོ་རིའི་དུས་སུ་བོན་པོ་རང་གིས་ཚོས་ཕྱགས་ལ་སྦྱད་པའི་ཡི་གེ་རེ་ཡོད་ཐང་
 ཡང་གཙུག་ལག་གཉིས་ཆར་ལ་སྦྱད་མི་ཐུབ་པའི་དབང་གིས་སྤང་བཅན་ལ་ཐུག་
 གི་བར་དུ་བོད་ལ་ཡི་གེ་མེད་པའི་དན་རྟགས་སུ། རྒྱ་ནག་གི་ཡིག་ཆར་རྣམས་
 ལས་བོད་ཀྱིས་གྲངས་དང་མཆན་མ་བྱེད་པའི་དོད་དུ་ཐ་གྲུ་ལ་མཐུད་པ་དང་གིང་
 བྱང་ལ་རྟགས་བྱེད་སྒྲུ་ཡོད་ཅས་བཤད་ཡོད་པ་ལྟར་ཏེ། མཚོ་ལྷན་གྱི་བཟུང་
 རིགས་ཀྱིས་ཨ་རབ་གྱི་ཡི་གེ་དེ་ཁོང་ཚོའི་ཚོས་ཕྱགས་ཅམ་ལ་བཀོལ་སྦྱད་བྱེད་པ་
 ལས་སྤྱོད་གྱི་ཕྱགས་ལ་བཟོན་བྱས་ཅམ་ཡང་འདེབས་མི་ཐུབ་པ་དེས་དབུར་མཚན་
 པར་བྱའོ།

ཐོ་ཐོ་རིའི་སྐྱེ་བཤད་ནི། ལྷན་གལ་ལ་མཐོ་དོ་ཡོད་པས་མཐོ་དོ་རི་ལྷན་
 གལ་ཞེས་པ་དང་། ལ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པར་རི་རྒྱལ་ལྟར་བརྒྱད་ཆགས་པར་
 གནས་པ་ཞེས་བཤད་ཚུལ་གཉིས་ལས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཕྱི་མ་ལྟར་འདོད་ནའང་།
 འདོད་རྒྱལ་གྱི་མིང་ཡིན་པར་ཁས་སྐྱངས་ན་བདེ།

སྤང་བཅན་གྲུ་ལ་ཐོ།

སྤང་བཅན་འཁྱུངས་ལོ་ལ་མི་མཐུན་པ་ཆེ་ཁག་གཉིས་ཏེ། ཕྱག་ལྷགས་
 ལྷན་པའི་འདས་ལོ་ 149 མེ་གྲང (ལྷི་ལོ་ 617) ལ་འཁྱུངས་པར་འདོད་མཁན་
 གྱི་མཁས་པ་མང་ཞེ། ས་ཆེན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་པ། བྱ་ལྷན་རིན་ཆེན་གྲུབ།

བོ་ཞིག་དང་གཏན་ནས་ཁས་ལེན་དུ་མི་བདུབ་པ་མང་ཙམ་ཞིག་འདུག་པས་རིམ་
 བཞིན་དོགས་པ་དེ་དག་སྤང་བ་འདི་ལྟར། མགོ་རྩ་མི་ཆང་བའི་ཡི་གེ་དེར།
 སྤང་བཅན་ནམ་འཁྲུངས་དང་། རྒྱ་བཟའ་པོད་དུ་ནམ་ཡེབས་མི་གསལ། འོན་
 །ཀྱང་རྒྱ་བཟའ་མགས་གྱིས་གདན་དྲངས་ནས་ལོ་བཅུ་འགྱེར་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་
 དང་ལྷན་མཇལ་ལོ་གསུམ་གྱི་རྗེས་སྤང་བཅན་འདས་ཟེར། སྤང་བཅན་མེ་ཁྲང་
 ལ་འཁྲུངས་པ་ལྟར་ན་དགུང་ལོ་སྤྱི་ལོ་འདས། དེབ་དཀར་འདིའི་རྗེས་སུ་
 འབྲངས་ཅི་ཐུབ་ཕྱེད་དོ། །འོ་ན་ལོ་བདུན་དེའི་རིང་ལ་རྒྱ་བཟའ་དབུས་ལམ་
 ནས་འགྱེར་ཟེར་རམ། ཀན་སུ་འདི་བྱམས་པ་འབུམ་གྲིང་གི་བྱམས་སྐྱ་དང་།
 ཁམས་ཕྱགས་གྱི་ནམ་སྒྲུང་རྩ་སྐྱོ་སྐགས་ཀྱང་ཙམ་བཞེངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་དག་
 ཆད་ལྷན་ཡིན་ཟེར་རམ། བྱམས་པ་དེ་རྒྱའི་ཡིག་ཆར་དུ་དེ་འདྲའི་ཟུར་ཙམ་ཡང་
 མི་སྒྲུང་བ་དང་། ཁམས་གྱི་རྩ་སྐྱོ་དེ་མི་དུའི་རང་ནམ་ལས་རྒྱ་བཟའ་ཕྱི་མའི་
 རིང་ལ་བཞེངས་པའི་དྲགས་སུ། རྩ་སྐྱོའི་ཞལ་བྱང་དུ་མེས་ཨག་ཆོམ་གྱི་སྐྱ་རིམ་
 དུ་བཞེངས་ཆུལ་གསལ་བ་དངོས་སུ་མཐོང་ཆུལ་བཤད་འདུག་པས་རྒྱ་བཟའ་.....
 དབུས་ལམ་ནས་ལོ་བདུན་འགྱེར་ཟེར་བ་དེ་ལ་ན་འཕྱོག་སྒྱུར་རྒྱ་མི་འདུག་གོ་.....
 ལྟམ་མོ། །

དུན་རྟོང་གི་ཡི་གེ་དེ་ལ་དོགས་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལྟར། དེབ་
 དང་པོར་གྲིང་འབྲུག་གི་ལོ་(སྤྱི་ལོ་ 704) ལ་པོད་རྒྱལ་ཁྲི་འདུས་སྤང་དང་།
 ལུམ་ཁྲི་མ་ལོད་གྱི་སྐས་རྒྱལ་གཙུག་རུ་བཞུགས་གྲིང་ལོ་དེར་ཡབ་འདས། དགུང་
 ལོ་དགུའི་སྤྱིང་མཆན་ལ་ཁྲི་ལྷེ་གཙུག་བཅན་དུ་གསལ། (ཡོངས་གྲགས་གྱི་མེས་
 ཨག་ཆོམ་ཡིན) འཁྲུངས་པའི་རྗེས་གྱི་ལོ་བདུན་པ་ལྷགས་ཁྲི་(སྤྱི་ལོ་ 710) ལོ་ལ་
 རྒྱ་བཟའ་གིམ་ཤང་ཀྱང་ཙམ་བཅུན་མོར་བསུས་ཟེར། ལོ་འདིར་རྒྱལ་གཙུག་རུ་
 དགུང་ལོ་བདུན་ཡིན་པས་རྒྱ་བཟའ་འདིའི་བཅུན་མོར་བསུས་པ་ཡིན་ན་གཏམ་
 འདི་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་རང་རེ་སྐྱུ་མི་གཡའ་འམ། ཏ་མི་ལས་སམ། རེ་ཞིག་ལ་

ཁ་གདངས་ནས་འདྲག་མི་དགོས་སམ།

ཕྱ་མཚན་ནི། ལྷུང་ལྷུང་བྲག་པ་འི་ལོ་ལྷུང་ལྷུང་ན་གྱི་ལྷུང་གཙུག་བཅན་གྱི་སྤྱོད་ལྷུང་ཆ་ལྷུང་པོན་ཡིན། སྤྱོད་ལྷུང་པོ་བཅུ་དྲུག་དུས་ལྷུང་པོན་པོས་པའི་བཅུན་ལོ་མེད་པར་ཕྱ་བཟའ་བསྟུ་བྲལ་བས། དེའི་ཙུ་མཚན་ལོ་ཟླ་འདྲ་ལ་རྟ་རྒྱལ་འབྲན་པས་རྟ་བས་མ་ལེགས་པར་སྤྱས་སྤངས། དེ་དུས་ཕྱ་བཟའ་དབུས་ལམ་ན་ཡོད་པ་སྤྱར་མ་ཤིག་པར་ཡབ་ཁྱི་ལྷུང་གཙུག་བཅན་མས་ཡག་ཚམ་དང་གཉིན་དུ་བསྟེན་ནས་ཕྱིས་ལྷུང་ཕྱ་བཟའ་དེ་ལ་ཁྱི་སྤྱང་ལྷུང་བཅན་འཁྲུངས་པ་ལ་བརྟེན་ཕྱ་པོད་ཀྱི་དཔོན་ཞང་ཞེས་པའི་ཐ་སྟོད་སྤྱལ་པོ་ཆེ་འདི་དང་ཕྱ་བ་འགལ་ཆེན་པོ་བྱང་སྤང་ངོ་། །

ཡང་། དུན་དྲོང་གི་ཡི་གེ་དེ་ལ་སྟུ་མ་ལས་ཀྱང་དོགས་པ་ཆེན་པོ་མི་ཆོད་པ་དང་མི་གཤམ་པ་ཞིག་ཡོད་པ་འདི་ལྟར། ས་ཡོས་ལོ་(ལྱི་ལོ་ 739) ལ་ཀིམ་ཤང་གོང་ཙུ་སྤངས་ཤིང་། སྤངས་པའི་ལོ་བཅིས་པའི་ལོ་གསུམ་པ་ལྷུགས་སྟུལ་(ལྱི་ལོ་ 741) ལོ་ལ་འདད་བཏང་བ་སྟེ་འདས་མཚན་བཏང་། དེའི་ལྱི་ལོ་ཆུ་རྟ་(ལྱི་ལོ་ 742) ལོར་ཡུམ་སྟ་ནམ་བཟའ་མང་མོ་ཟླ་ལ་སྤྱས་ཁྱི་སྤྱང་ལྷུང་བཅན་འཁྲུངས། འདི་དབྱང་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཐོག་ཆབ་སྤྱིད་ལྷུག་དུ་བཞེས་དུས་མཚན་ལ་ཁྱི་སྤྱང་ལྷུང་བཅན་དུ་གསོལ། ཞེས་བཤད་ཡོད། དེས་ན་ཁྱི་སྤྱང་ལྷུང་བཅན་ནི་སྟ་ནམ་བཟའ་སྤྱས་ཡིན་པར་འདྲེས་བཤད་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པར་ཐག་གིས་བཅད་འདྲག་སྤན་བྱའི་ཐན་སྟང་དང་འདྲ་བ་འདི་ཐོས་པ་ཙམ་གྱིས་སྟ་དང་བ་སྟུ་བྱེན་དུ་སྟེར་ནས་མི་འཁྱེད་མ། མགོ་དང་འཕྲངས་ལ་འཕྲག་རྒྱ་མི་ཡོང་ངམ། དར་ཅིག་ལ་ཡི་གེ་འདི་ནོར་བ་རེད་དམ་རང་གི་ཁྱད་པ་འཕྲགས་ཞེས་འདྲང་རྒྱག་ནང་ལ་མི་གོ་རམ།

ཡུད་ཙམ་ཞིག་ནས་དབེ་སྟོག་ཞིབ་མོར་བྱས་ཆེ་རང་གི་ཁྱད་པ་འཕྲགས་མི་འདྲག་སྟེ། འདི་ལྟར། ཀིམ་ཤང་གོང་ཙུ་འདས་ཟླ་ལྱི་ལོ་བཞི་བ་ལ་སྟ་ནམ་

བཟའི་སྐུ་མེ་མི་སྤྱོད་ཀྱི་བཅན་འཁྲུངས་ཞེས་རུ་ན་རྟོང་གི་ཡི་གེ་དེ་བ་སྟེ་ཕྱི་...
གཉིས་ཀ་བསྐྱམས་ན་གསལ་པོར་བྱིས་འདུག་གོ།

དེ་ལ་དབྱུང་པ་དང་དགག་པ་འདི་འབབ་ཏུ། ཉམ་ཅིག་དབྱུང་པ་ནི།
ཁྱ་བཟའ་ལ་སྐུ་མེ་མི་སྤྱོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྟོན་མ་བཟུངས་སྟོན་པ་དང་། ལོ་
གཅིག་གི་རྒྱུ་ནས་ཞབས་ཕྱིས་འཁྲུགས་པའི་དགའ་སྟོན་རྒྱུ་སྐུ་མེ་མི་སྤྱོད་རང་...
གི་ཁྱའི་ཞང་པོ་མ་ནོར་བར་རོས་ཟིན་ཆུལ་བཅས་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་སྐབས་...
ལོ་རྒྱུས་རྣམས་སུ་གསལ་བས་འདིར་མང་དུ་མི་བརྟེན་དོ། །དེ་དག་གི་སྟངས་ནས་
དབྱུང་ན་ལོག་རྟོག་སེལ་ཞིང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་ཁྱུངས་ཆད་ལྡན་མང་དུ་རྟེན་ཁྱ་ཡོད་...
དོ། །

དགག་པའི་ཐད་ལ་འདི་ལྟར། རུན་རྟོང་གི་ཡི་གེ་དེ་བ་སྟེ་མའི་བཞད་
ཆུལ་གོང་དུ་བཞོད་པ་ལྟར་དང་། ཕྱི་མའི་བཞད་ཆུལ་ནི། བྱི་གཅིག་བཅན་
དང་། སྟོན་མ་བཟུངས་མང་མ་རྩེ་བཞི་སྟེང་དུ་བཞོས་པའི་སྐུ་མེ་མི་སྤྱོད་ཀྱི་བཅན།
ཞེས་བྱིས་འདུག།

དེ་ལ་ལྷགས་སྐྱོང་ལོར་བཅུགས་པའི་ལྟ་སའི་རྟོ་རིང་གར་རོས་ན་ཅི་ཡོད་...
ཤོག་གར་ལབ་པའི་སྟངས་པོ་ཁ་གསལ་འདི་ལྟར། བཅན་པོ་བྱི་གཅིག་བཅན་
རལ་བ་ཅན་དང་། ཁྱ་རྩེ་རྟོང་ཉི་གཉིས་ཆབ་སྤྱད་གཅིག་དུ་མལ་ཉི་གཉིས་
བཅུགས་ནས། ཀིམ་གར་གོང་ཙ་བཅན་པོའི་ཁབ་དུ་སྐངས་ནས། དཔོན་ཞང་
དུ་བྱུར་ཉི་དབྱུས་པ་ལས། ཞེས་དང་། ཡང་མངའ་བདག་ཁྱི་རལ་དུས་སུ།
པོད་ཁྱའི་པོ་བྱང་གི་མདུན་དང་། ས་མཆམས་མེ་རུ་གསུམ་དུ་བསྐངས་པའི་རྟོ་
རིང་རོས་ན། གནམ་ལ་ཉི་མ་ཟུང་གཅིག་ས་ལ་བཅན་པོ་དཔོན་ཞང་། ཞེས་
ལན་དུ་མར་དཔོན་ཞང་ཞེས་བཞད་དོན་ནི། ཁྱ་རྩེ་ནི་ཞང་པོ་དང་། པོད་ཁྱལ་
ནི་དཔོན་པོ་སྟེ་ཆ་པོའི་མིང་གིས་འཕྱོད་པ་ཁྱ་ཡིག་དུ་ཁྱ་ཉི་གཉིས་ཞེས་ཡོད་
པ་འདི་ཡིན། པོད་དུ་ཁྱ་བཟའ་སྟེ་གཉིས་ཕྱོད་པ་ལས་སྟེ་མ་ལ་སྐུ་མེ་མི་སྤྱོད་
ཕྱི་མ་ལ་སྐུ་མེ་མི་སྤྱོད་ཀྱི་བཅན་འཁྲུངས་པའི་དབང་གིས་པོད་ཁྱའི་བར་དུ་དཔོན་